

Ateneus cooperatius: dinamització econòmica i comunitària

Els ateneus cooperatius són un instrument a mig camí entre l'administració pública i les entitats locals per fer arribar l'ESS i el cooperativisme arreu

Cesc Blanco

Gemma Flores-Pons, dreta, presentant una de les formacions a l'Ateneu Cooperatiu del Camp de Tarragona / ATENEU COOPCAMP

L'any 2016 es promou des de la Generalitat la [Xarxa d'Ateneus Cooperatius](#), amb la creació de 14 punts territorials arreu de Catalunya, per "renovar, ampliar i enfortir l'economia social i cooperativa". **Més de 120 entitats socials, cooperatives, entitats locals i altres agents lideren els ateneus.** Gemma Flores-Pons, doctora en Psicologia Social, és una de les persones que desenvolupen aquesta tasca a [CoopCamp](#) (Ateneu Cooperatiu del Camp de Tarragona) mitjançant [l'Aresta](#), cooperativa que promou l'agroecologia i l'Economia Social i Solidària (ESS) a través de l'elaboració de productes de fleca, l'educació, la recerca i la dinamització local. N'és sòcia treballadora des del 2013 i està vinculada a l'ESS des del 2009. De la seua mà analitzem quins són els punts febles i els punts forts dels ateneus cooperatius.

Camí llarg i ple de reptes

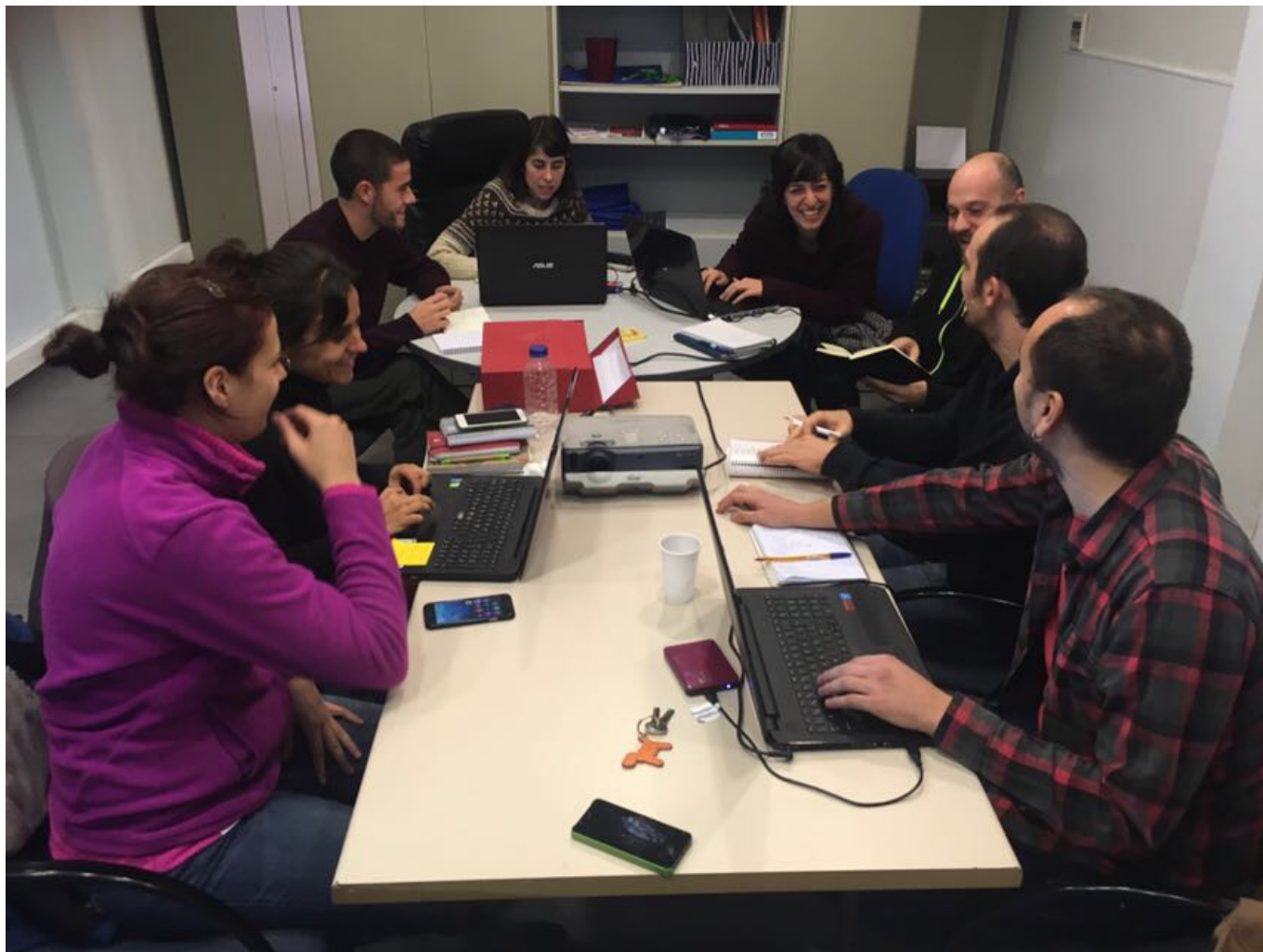
La Xarxa d'Ateneus Cooperatius només fa tres anys que funciona i açò és un dels factors que més condiona la seua actuació. Segons Flores-Pons, a qualsevol ateneu li queda "molt per construir i sistematitzar encara, tant internament com externament, així com un repte per visibilitzar-se i

que sigui una referència i un recurs conegut al territori". Una altra de les limitacions detectades és la **manca de coneixement del cooperativisme**. És a dir, en molts casos a les iniciatives els costa constituir-se en cooperativa perquè les gestories legals privades i algunes tècniques de promoció econòmica local no coneixen prou l'ESS i la figura jurídica de la cooperativa. Les reticències es generen "perquè no es comparteix el plantejament organitzatiu i econòmic que fa el cooperativisme", puntualitza la cooperativista.

La Xarxa d'Ateneus Cooperatius té només tres anys i té com a repte visibilitzar-se més i ser un referència i un recurs conegut al territori

En segon terme, la xarxa d'ateneus és una política pública i el finançament ve fonamentalment de l'administració. Ella assenyala que açò és positiu en general, "que tinga vocació de servei públic", però l'excessiva dependència pot esdevenir un desavantatge, ja que sovint implica esmerçar molts esforços per obtenir-lo. De vegades, els requisits que es demanen per la **justificació de l'activitat de l'ateneu, que en última instància obrirà la porta a la subvenció, són massa alts**. En paraules de la cooperativista: "Requereix molta dedicació de justificació de totes les actuacions, així com uns indicadors de creació de cooperatives que en alguns territoris són molt alts per la realitat de la qual partim".

En tercer lloc, no és nou i tampoc exclusiu dels ateneus cooperatius, però fer accessible l'emprenedoria cooperativa a persones en **situacions legals, econòmiques o socials dures és força difícil**, segons Flores-Pons. A més, "acompanyar projectes d'habitatge cooperatiu, de consum o de major complexitat requereixen processos més llargs, una alta dedicació", cosa que la tècnica de CoopCamp valora com un repte.

Una reunió de treball de l'Ateneu Cooperatiu / ATENEU COOPCAMP

La clau: treball descentralitzat i en xarxa

Si bé, la creació de projectes dins l'ESS i el cooperativisme també té avantatges. El primer i més obvi és que **en moltes comarques catalanes abans dels ateneus cooperatius no hi havia promoció de l'economia solidària**. "Abans tot passava per Barcelona", remarca Flores-Pons. Això ha suposat un augment i una territorialització dels recursos destinats a l'emprenedoria social cooperativa. A més, la gestió dels ateneus i, per tant, l'impuls de projectes es fa de manera "pública-cooperativa-comunitària, però principalment liderat per cooperatives i entitats de l'ESS local". Açò és important per la cooperativista de l'Aresta, ja que aquestes entitats són les coneixedores de les necessitats i realitat de l'ESS a la comarca. "Som les que, situades des d'aquí, dissenyem les estratègies i desenvolupem les actuacions necessàries a cada territori segons les seues particularitats", rebla.

A través dels ateneus cooperatius es crea treball en xarxa i articulació no només a escala local, sinó també arreu de Catalunya

Una altra de les potencialitats és que a través dels ateneus cooperatius **es crea treball en xarxa i articulació no només local, sinó també arreu de Catalunya**. En paraules de la tècnica de CoopCamp es formen "ecosistemes de l'ESS". És més, considera que les dues pràctiques retroalimenten i tenen un resultat positiu: "Aquesta combinació entre ser les mateixes cooperatives les que desenvolupem els ateneus i la generació d'ecosistemes cooperatius fa que la

visió a l'hora de generar projectes cooperatius no siga la de l'emprenedoria individualista sinó de l'atenció a la resolució de les necessitats de la comunitat". I una de les necessitats imperioses és la durabilitat dels projectes d'emprenedoria social. És a dir, els ateneus estan fent molts esforços no només per la creació d'iniciatives, sinó per la seua consolidació. Sent aquest un objectiu important, ja que és una gran mancança en els serveis d'emprenedoria convencional.

Fet i fet, doncs, **els ateneus cooperatius són un instrument a mig camí entre l'administració pública i les entitats locals/comunitàries per fer arribar l'ESS i cooperativisme arreu**. Són institucions que tot just acaben d'arrencar, tenen molt de recorregut per davant i això comporta molts riscos, però també grans oportunitats. Circumstàncies que professionals, com Gemma Flores-Pons, volen aprofitar per a enfortir i difondre projectes d'apoderament col·lectiu i de desenvolupament local.